

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Штефан Людмили Андріївни
на дисертацію Шулик Тетяни Валеріївни
**«Соціально-педагогічна профілактика адиктивної поведінки студентської
молоді України в другій половині ХХ століття»**,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.05 – соціальна педагогіка

Актуальність дослідження. На сучасному етапі розвитку Українського суспільства проблема адиктивної поведінки набуває особливої актуальності, що пов'язано з розширенням переліку хімічних сполук, доступністю наркотичних речовин, недоліками в боротьбі з гральним бізнесом, активним розвитком комп'ютерних технологій (відеоігри, соціальні мережі) тощо. Не є винятком і студентська молодь, яку по праву можна вважати найбільш динамічною, емоційною, ініціативною та максималістською у своїх вимогах і очікуваннях когорту молоді. Тому необхідним є проведення соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки студентської молоді.

Ураховуючи вищезазначене, є всі підстави стверджувати про актуальність і своєчасність дисертаційної роботи Т. В. Шулик, яка присвячена соціально-педагогічній профілактиці адиктивної поведінки студентської молоді України в другій половині ХХ ст.

Актуальність теми дослідження підтверджується й тим, що вона виконана в межах комплексної науково-дослідної роботи кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» – «Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з різними категоріями населення».

У дисертації Т. В. Шулик категоріальний і методологічний апарат, мета та завдання дослідження визначено логічно і науково правильно. Дисертація має чітку логічну структуру.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій,

сформульованих у дисертації Т. В. Шулик є високою й базується на використанні 257 науково-педагогічних джерел, серед яких 79 архівних справ, зокрема це документи й матеріали Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України, Державного архіву Луганської області; Архіву ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»; фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, Українського інституту науково-технічної і економічної інформації, Донецької обласної універсальної наукової бібліотеки імені Н. К. Крупської, бібліотеки ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Варто наголосити і на тому, що дисертанткою було ретельно вивчено, проаналізовано та використано для обґрунтування основних положень дисертації документи та матеріали з'їздів, законодавчі постанови, накази, рішення Міністерства освіти УРСР; річні звіти про роботу вищих навчальних закладів, протоколи засідань учених рад, протоколи, довідки та інші документи комітетів комсомолу навчальних закладів різних регіонів України; навчально-наукові джерела, періодичні профільні видання соціально-педагогічного, історичного, психологічного, соціологічного, медичного змісту другої половини ХХ століття, сучасні дисертаційні праці.

Достовірність результатів дисертаційного дослідження Науковий рівень і достовірність результатів дисертаційного дослідження Т. В. Шулик забезпечується методологічною та теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій; застосуванням комплексу теоретичних та емпіричних методів наукового дослідження; широким використанням історико-педагогічної літератури та архівних джерел досліджуваного періоду; широкою апробацією результатів дослідження.

До основних нових наукових результатів дисертації слід віднести наступне:

На основі аналізу наукових джерел дисертанткою систематизовано теоретичні погляди науковців щодо проблеми соціально-педагогічної

профілактики адиктивної поведінки студентської молоді України в другій половині ХХ століття, проаналізовано провідні категорії дослідження, узагальнено зміст поняття «соціально-педагогічна профілактика адиктивної поведінки» та схарактеризовано різновиди адиктивної поведінки.

Слід також позитивно оцінити науково обґрунтовані авторкою етапи соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки студентської молоді України в другій половині ХХ ст. (1956 – 1984 рр. – етап постановки проблеми соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки студентської молоді України; 1985 – 1990 рр. – етап активізації теорії та практики соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки студентської молоді України; 1991 – 2000 рр. – етап реформування процесу соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки студентської молоді України).

Широка джерельна база дослідження дозволила Т. В. Шулик здійснити всебічний аналіз провідних понять дисертації, зокрема: «адиктивна поведінка», «соціально-педагогічна профілактика», «студентська молодь», «соціально-педагогічна профілактика адиктивної поведінки», що також заслуговує на позитивну оцінку.

До достоїнств проведеного дослідження слід віднести широкий спектр виокремлених авторкою форм і методів соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки студентської молоді України в заявлених хронологічних межах.

Нам імponує, що, аналізуючи практику організації соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки студентської молоді України в другій половині ХХ століття та можливі шляхи її використання в сучасних умовах розвитку Української держави, дисертантка приділяє увагу і негативному досвіду, який мав місце в досліджуваній період, оскільки, як відомо, саме критичний аналіз історико-педагогічного досвіду дозволяє позбутися помилок у майбутньому.

Крім того, вважаємо педагогічно цінними запропоновані Т. В. Шулик рекомендації щодо застосування досвіду соціально-педагогічної профілактики

адиктивної поведінки студентської молоді досліджуваного періоду на сучасному етапі розвитку суспільства, які є цілком обґрунтованими, коректними і доречними.

Взагалі, наукова новизна одержаних Т. В. Шулик результатів полягає у тому, що дисертанткою вперше простежено розвиток теорії та практики соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки студентської молоді України в другій половині ХХ століття та представлено його у вигляді ретроспективного цілісного аналізу. Окрім того, окреслено перспективи використання педагогічно цінних ідей і досвіду минулих років щодо організації соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки студентської молоді в сучасних вищих навчальних закладах України.

Значимість отриманих результатів для науки і практичного використання.

Висновки і основні результати проведеного Т. В. Шулик дослідження можуть бути використані в навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів під час викладання курсів: «Соціально-педагогічна профілактика адиктивної поведінки неповнолітніх», «Профілактика негативних явищ у молодіжному середовищі», «Соціологія девіантної поведінки», «Актуальні проблеми соціальної педагогіки», «Соціально-педагогічна робота в закладах освіти», «Соціально-педагогічна робота з різними групами клієнтів» тощо.

Матеріали дослідження зможуть слугувати підґрунтям для подальших історико-педагогічних і педагогічних досліджень різних аспектів проблеми адиктивної поведінки молоді. Отримані результати будуть корисними в практичній діяльності педагогів, психологів, соціальних педагогів, соціальних працівників, батьків, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, громадських організацій тощо.

Безперечно як теоретичне, так і практичне значення має те, що дисертантка на підставі узагальнення чисельних педагогічних фактів, звітів про роботу вищих навчальних закладів, нормативних і розпорядчих документів всебічно схарактеризувала форми й методи соціально-педагогічної профілактики

адиктивної поведінки в студентському середовищі другої половини ХХ ст., а саме: лекції та бесіди про шкідливість вживання психоактивних речовин, залучення фахівців лікувальних закладів, працівників правоохоронних органів, різноманітні заходи культурно-масової, спортивно-оздоровчої та науково-дослідної роботи тощо. Крім того, шляхи використання форм і методів, які виявили свою ефективність у процесі профілактики адиктивної поведінки в другій половині ХХ ст., становлять інтерес і для сучасних вишів, зокрема створення організацій, подібних до ДНД і ОКЗД, безалкогольних молодіжних кафе та ресторанів; відновлення практики студентських будівельних загонів; активне використання сучасними молодіжними організаціями ВНЗ методів стимулювання поведінки й діяльності та ін.

Повнота викладення результатів дослідження в опублікованих працях. Хід і висновки проведеного дослідження досить повно відображено в 14 публікаціях автора, із яких 5 – у наукових фахових виданнях України, 2 – у зарубіжних наукових виданнях. У цілому, рівень і кількість публікацій та апробації матеріалів дисертації на конференціях повністю відповідають вимогам МОН України.

Автореферат ідентичний за змістом з основними положеннями дисертації і достатньо повно відображає основні її наукові результати, що отримані здобувачем.

По дисертаційній роботі можна зробити наступні зауваження та побажання:

1. Вважаємо, що дисертація мала би більш довершений характер, якби кожний її підрозділ було висвітлено в контексті науково обґрунтованих етапів соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки студентської молоді.

2. З метою всебічного аналізу етапів соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки студентської молоді України в досліджуваний період до критеріїв їх визначення, окрім завдань, форм і

методів, бажано було б включити і принципи організації соціально-педагогічної діяльності.

3. На наш погляд, матеріал параграфу 1.1, який охоплює 36 сторінок тексту дисертації, доцільно було б поділити на 2 параграфи – п. 1.1 Ступінь дослідженості проблеми, яка вивчається, і п. 1.2 Етапи розвитку соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки студентської молоді України в другій половині ХХ століття.

4. На наше переконання, при висвітленні досвіду організації соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки студентської молоді України в заявлених хронологічних межах та перспектив його використання в сучасних умовах, слід було більше уваги приділити роботі з батьками, оскільки в другій половині ХХ ст. родина вже визнавалася провідним інститутом соціалізації особистості.

5. Незрозуміло чому окремі теоретичні питання щодо угруповання форм та методів соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки студентської молоді авторка розглядає при аналізі досвіду досліджуваної проблеми (стор. 12-13 автореферату та стор. 128 дисертації).

Проте, висловлені зауваження та побажання не знижують наукової та практичної цінності отриманих результатів і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи. Авторка володіє надбаннями історико-педагогічної науки, вміло поєднує теоретичний аналіз наукових джерел з архівними матеріалами, робить логічні та ґрунтовні висновки.

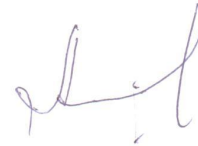
ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертація «Соціально-педагогічна профілактика адиктивної поведінки студентської молоді України в другій половині ХХ століття» є самостійною завершеною науковою працею, відповідає пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, зі змінами, внесеними

згідно з Постановами КМУ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., а її авторка – **Тетяна Валеріївна Шулик** – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.05 – соціальна педагогіка.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
в.о. завідувача кафедри історії педагогіки
та порівняльної педагогіки Харківського
національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди

Л. А. Штефан

Підпис тов. *Штефан Л. А.*
засвідчується зав. заг. адм. відділом
08.04.2016р.

